

עת"א 8938/01/14 - היועץ המשפטי לממשלה נגד ועדת השחרורים, עופר גמליאל

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 8938-01-14 היועץ המשפטי לממשלה נ' גמליאל

בפני	כב' השופט אברהם טל, אב"ד - סג"נ
	כב' השופטת זהבה בוסתן
	כב' השופט צבי דותן
העותר	היועץ המשפטי לממשלה
נגד	
המשיבים	1. ועדת השחרורים 2. עופר גמליאל

פסק דין

בפנינו עתירה כנגד החלטת ועדת השחרורים (להלן: "הועדה") מיום 31.12.13, אשר הורתה על שחרורו של המשיב על תנאי.

העובדות

1. המשיב מרצה מאסר למשך 15 שנים בגין ניסיון רצח ועבירות בנשק שביצע ביום 29.4.02 לאחר שהיה שותף עם שני אחרים, שלמה דביר וירדן מורג, להנחת מטען חבלה ליד בית ספר מוסלמי לבנות בירושלים, על מנת לנקום באוכלוסיה הערבית ולגרור למוותם של בני אדם רבים, ובכלל זה תלמידות בית הספר. בגזר הדין נקבע כי חלקו של המשיב היה דומיננטי.

המשיב ושותפיו ניסו להניח את המטען במועד קודם ל- 29.4.02, אך מסיבות שונות הם חזרו בהם ברגע האחרון. ביום 29.4.02 המשיב לא השתתף בהנחת המטען וטען בפני שותפיו כי הרב שלו אסר עליו להשתתף בהתארגנות. יחד עם זאת, הוא הדריך את שותפיו כיצד להגיע למחסן בו הוטמנו חומרי הנפץ, נתן להם מפתח למחסן, והסביר להם בעזרת שרטוטים את אופן הפעלת המטען.

התכנית סוכלה על ידי שני שוטרים, אשר הבחינו בהתנהלות המעוררת חשד של שותפיו של המשיב, עצרו אותם והזעיקו חבלן משטרה שניטרל את המטען.

2. המשיב החל לרצות את מאסרו ביום 2.5.02, מועד תום ריצוי 2/3 חלף ביום 1.5.12, ומועד שחרורו המלא יחול ביום 1.5.17.

3. שותפו של המשיב, ירדן מורג, שלא היה שותף לתכנונים ואשר הודיע לשוטרים מיד כשנתפס כי בעגלה מונח מטען חבלה, עזר לשוטר לפרק את המטען והסגיר את הסליק שהוחבא בסמוך לביתו, נידון ל-12 שנות מאסר ושוחרר בשחרור מוקדם ביום 4.11.09. שותפו האחר, שלמה דביר, שהיה 'הרוח החיה' בהתארגנות ולא היה מוכן לעזור לחבלן המשטרה לפרק את המטען, נידון - כמו המשיב - ל-15 שנות מאסר ועדיין מרצה את מאסרו לאחר שבית המשפט העליון דחה את בקשת רשות הערעור שהגיש על החלטת בית המשפט לעניינים מנהליים, שקיבל את ערעור היועץ המשפטי לממשלה על החלטת השחרור של ועדת השחרורים (רע"ב 6566/13 שלמה דביר נ' היועץ המשפטי לממשלה ואח', ניתן ביום 11.2.14).

הדיונים הקודמים בעניין שחרורו של המשיב

4. ביום 15.5.12 התקיים דיון בפני ועדת השחרורים בעניינו של המשיב. הוועדה דחתה את בקשתו של המשיב להעיד את הרב רונסקי בפניה וקבעה כי עליו להציג חוות דעת כתובה.

5. ביום 29.5.12 התקיים דיון נוסף בפני הוועדה. הוועדה התרשמה מהבעת חרטה כנה שהביע בפניה המשיב ומכך שהוא מקבל אחריות למעשיו וקבעה שהוא בתחילת הליך שיקומי. למרות זאת, דחתה הוועדה את בקשת המשיב לשחרור מוקדם, תוך שהיא מפנה לנסיבות החמורות של ביצוע העבירות, לרקע האידיאולוגי שעמד בבסיס ביצוען ולנתונים נוספים מהם הסיקה כי מסוכנותו של המשיב טרם פגה וכי שחרורו יפגע באמון הציבור.

הוועדה איבחנה בין עניינו של המשיב לעניינו של מורג, שותפו של המשיב לעבירות ששוחרר, כאמור, בשחרור מוקדם, והתייחסה גם לסעיף 10(א) לחוק שחרור על תנאי מאסר, תשס"א-2001 (להלן: "החוק").

בהתייחס לתכנית רש"א שהוגשה בעניינו של המשיב, מצאה הוועדה כי היא ראויה, אך לא ניתן להסתפק בה מבלי שהיא תחל בתקופת מאסרו "כדי שהמשכה יהיה בתקופת השחרור ולא תחילתה".

הוועדה קבעה כי יהיה זה נכון לבחון את שאלת שחרורו של המשיב פעם נוספת בחלוף חצי שנה על רקע נסיבות ותנאים שיחולו באותה עת.

6. ביום 27.11.12 התקיים דיון נוסף בעניינו של המשיב בוועדה, במהלכו דווח על התחלת טיפול במשיב במהלך מאסרו ועיבוי תכנית רש"א. הדיון נדחה לצורך מתן השלמות לתכנית השיקום ודווח על התקדמות הליך הטיפול במאסר.

7. ביום 6.2.13 התקיים דיון נוסף בפני הוועדה שהורתה על שחרורו המוקדם של המשיב. כנגד החלטה זו הגיש העותר עתירה שהתקבלה ובית המשפט ביטל את החלטת ועדת השחרורים.

בהחלטה מיום 9.4.13 בעת"א 16089-02-13 קבע בית המשפט כי העיקרון החולש על סוגיית שחרור על תנאי של אסיר, הוא עקרון שלום הציבור הנקוב בסעיף 3 לחוק שחרור על תנאי ממאסר התשס"א - 2001 (להלן "**החוק**"). כלל יסוד הוא כי על אסיר לרצות את מלוא תקופת מאסרו ולא עומדת לו זכות קנויה לשחרור מוקדם, אלא עליו לשכנע את הוועדה כי הוא ראוי לשחרור ושחרורו לא יסכן את שלום הציבור כפי שנקבע בסעיפים 3 ו-9 לחוק. כלל זה חל במלוא עוצמתו על המשיב, שביצע בבירות חמורות ממניעים אידאולוגיים ולאור עמדתו כלפי אחריותו לביצוע המעשים נושא מאסרו, עליהם אינו נוטל אחריות מלאה, ומסוכנותו לא תתפוגג, אם ישוחרר על תנאי בטרם יושלם, או למצער יתקדם בצורה משמעותית בהליך טיפולי במהלך מאסרו.

ביהמ"ש קבע כי המשיב החל בהליך טיפולי זמן קצר יחסית לפני מועד הדיון בוועדה ושחרורו המוקדם בשלב זה, ובטרם התקבלה חוות דעת פסיכו-דיאגנוסטית באשר לתוצאות הטיפול בו, עלול לסכן את הציבור, גם אם הוא ימלא את תכנית רש"א, במיוחד כאשר הוא עתיד לחזור לסביבה ולחברה מהן יצא לביצוע מעשיו.

עוד נקבע כי אין די בתכנית רש"א כדי לאיין את מסוכנותו של המשיב ולהוכיח סיכויי שיקום ללא מיצוי, או לפחות התקדמות משמעותית, בהליך הטיפול בכלא, תוך בחינת התנהגותו במהלך חופשותיו. לאור זאת, ומבלי לבחון את תחולתו של סעיף 10(א) לחוק, קיבל בית המשפט את העתירה וביטל את החלטת ועדת השחרורים.

בית המשפט קבע כי הוועדה תקיים דיון חוזר בעניינו של המשיב בחודש דצמבר 2013 (בחלוף שנה מתחילת ההליך הטיפולי בשב"ס) ותקבל לצורך כך חוות דעת פסיכו-דיאגנוסטית, דו"ח גורמי הטיפול בשב"ס, חוות דעת מעודכנת של שב"כ ותכנית מעודכנת של רש"א והורה לוועדה להתייחס בהחלטתה לתחולת סעיף 10(א) לחוק.

8. בקשת רשות ערעור שהגיש המשיב לבית המשפט העליון ברע"ב 3573/13 נדחתה ביום 30.9.13, מהטעם שוועדת השחרורים אמורה לשוב ולדון בעניינו של המשיב בחודש דצמבר 2013.

החלטת הוועדה נושא העתירה

9. ביום 31.12.13 שבה והתכנסה הוועדה כדי לדון בעניינו של המשיב והונחו בפניה, בנוסף למסמכים שהונחו לקראת הדיון מיום 6.2.13, עדכונים מהגורמים השונים:

(א) דו"ח גורמי הכלא מיום 31.12.13 המציין כי המשיב מתפקד במדרשה וכאסיר תומך, יוצא לחופשות באופן סדיר, וחופשתו האחרונה היתה ל-72 שעות.

(ב) דיווח מראיון מיוחד שנערך למשיב עם מפקד האגף ורב היחידה מיום 31.12.13 המציין כי

המשיב מתפקד בצורה הראויה לשבח, עוזר במטלות האגף ומשמש כתומך לאסירים הנזקקים לתמיכה נפשית ובריאותית.

(ג) דוחו"ת גורמי הטיפול מהימים 22.12.13 ו-26.12.13 מהם עולה כי מאז 11/12 נמצא המשיב בשיחות פרטניות עם עו"ס האגף, מביע מוטיבציה לטיפול ומתמיד להגיע לשיחות (שנפסקו ב-3/13 עם צאת העו"ס לחופשת לידה). הוא מצליח להעמיק בהליך הטיפול, **מודה בעבירות המיוחסות לו באופן חלקי** וטוען כי לא הייתה לו כוונה לפגוע באזרחים. הוא מבין כי מעורבותו הייתה בעלת אלמנטים אלימים ובניגוד לחוק. הוא יוצא לחופשות באופן סדיר וללא בעיות וההתרשמות היא כי המאסר מהווה עבורו גורם הרתעתי משמעותי והוא יוכל לעמוד במסגרת ובכללים הקיימים בשיקום.

מדוחו"ת בעניין התנהגותו של המשיב עולה כי עבר עבירות משמעת בשנים 2003, 2004, 2006 ו-2008.

(ד) חוות דעת שירות הביטחון הכללי אשר חזר על עמדתו הקודמת לפיה הוא לא ממליץ על שחרורו של המשיב.

(ה) מידע חסוי של שב"ס אשר הוצג בפנינו במהלך הדיון.

(ו) חוות דעת פסיכו-דיאגנוסטית מיום 14.11.13 ממנה עולה כי המשיב הודה בביצוע העבירה, הציג עצמו כמי שמילא תפקיד חשוב בתכנונה ובביצועה אך לא מילא תפקיד מרכזי. המשיב הביע חרטה אך תופס עצמו כבעל אחריות פחותה משותפיו. והוא לא העלה במהלך האבחון דאגה או חרטה אודות ההשלכות על הקורבנות הפוטנציאליים (מאות ילדות), וכאשר דובר על חרטה עשה זאת רק בהקשר הפגיעה במשפחתו. המשיב הדגיש שינוי עמדות אידיאולוגיות, וביחוד את החלטתו להימנע ממעורבות אישית בפוליטיקה.

המשיב הרשים כאדם לא אימפולסיבי, בעל שליטה עצמית תקינה במצבי קונפליקט, אך בעל עמדות נוקשות ('מעין קודים מוסריים משלו') ובעל נטיה לפעול לפי ערכים אלה גם במחיר מעבר על נורמות חברתיות. הדבר מתבטא בגישה אנטי ממסדית, ונראה כי הוא חווה דחף לפעול כנגד מה שנתפס בעיניו כהתנהלות לא צודקת של המערכת.

רמת מסוכנותו העתידית של המשיב הוערכה כנמוכה, בעיקר על רקע העובדה שמדובר באדם בעל שליטה עצמית טובה וככל הנראה בעל מוטיבציה גבוהה להימנע מענישה עתידית. מעבר לרצון להימנע מעונש הוא לא הרשים כמי שעבר שינוי אישיותי מעמיק במהלך מאסרו.

(ז) תכנית רש"א מחודש דצמבר 2013 שכוללת שיחות שבועיות עם עו"ס ברנשטיין, ליווי שיחות עידוד וחיזוק על ידי הרב רונסקי, עבודה ולימוד בכולל. ב"כ המשיב הגיש לוועדה מכתב של

הגב' בן-גיגי
תפקוד זוגי והורי.
שטיפלה במשיב ובת זוגו בעת יציאתו לחופשות ושתפקידם היה שיקום

10. בהחלטתה נושא העתירה פרטה הוועדה את הנתונים שעלו מהדוחות המעודכנים שהונחו בפניה. בהתייחס לעובדה כי המשיב מודה רק באופן חלקי בעבירות בהן הורשע חזרה הוועדה על עמדתה בהחלטות קודמות לפיה המשיב מודה במיוחס לו אך טוען בענין חלקו במעשים.

הוועדה הדגישה כי המשיב שב והודה בפניה הודאה מלאה "תוך התייחסות לנתונים השונים שהעלה בעבר אך קיבל עליו את הדין", וקבעה שאין עוד לומר כי הוא מודה באופן חלקי כפשוטו.

עוד קבעה הוועדה כי מדו"ח גורמי הטיפול בשב"ס עולה כי המשיב מבין את חומרת העבירה ואת מעורבותו, שהייתה בעלת מוטיבים אלימים ובניגוד לחוק, ונתן זה משקף שינוי משמעותי ביחס לעבר. תפקודו של המשיב המשיך להיות חיובי, הוא נמצא בסבב חופשות בהסכמת שב"ס, אותן הוא מקיים באופן תקין וללא חריגה.

הוועדה התרשמה כי המשיב הבין את חשיבות הטיפול והביע את כוונתו להמשיך בו בתקופת המאסר ומחוצה לו, בפרט בתקופת הרישיון. עוד עולה מהדוחות כי אין למשיב עוד מענה טיפולי משמעותי אפשרי בין כתלי הכלא.

הוועדה קבעה כי לא ניתן לומר יותר שהמשיב לא עשה הליך טיפולי משמעותי בתקופת המאסר, בהיבט זה (ההיבט הטיפולי) יש מענה להנחיות בית המשפט המחוזי, ובתכנית רש"א יש מענה למה שהונחתה הוועדה במקרה אחר, בעניינו של עברין אידאולוגי.

בהתייחס לחוות הדעת הפסיכו-דיאגנוסטית ציינה הוועדה כי עולה ממנה שהמשיב מודה בביצוע העבירה ומביע חרטה, אינו דוחה את המסקנות המשפטיות של הערכאות המשפטיות אלא מציין אותן תוך שהוא מודע לכך שטענותיו נדחו. אחרית חוות הדעת הפסיכו-דיאגנוסטית היא ש"ניתן להעריך את רמת מסוכנותו העתידית כנמוכה".

בהתייחס למידעים שהובאו בפני הוועדה היא קבעה שהם אינם מקימים בסיס השולל קביעה לפיה המשיב מתנהג כיאות בתקופת המאסר.

באשר לעמדת השב"כ, ציינה הוועדה כי עמדתו אינה מייחסת למשיב מסוכנות קונקרטית אלא מתייחסת למציאות בשטח, כמו התגברות פיגועים ותגובות תג מחיר. אולם, לדעת הוועדה, המשיב אינו דמות לחיקוי, או דמות דומיננטית ביישובו.

בהתייחס לסעיף 10(א) לחוק, המתייחס לאינטרס הציבורי, סברה הוועדה כי העובדה שביום הדיון שוחררו על ידי המדינה אסירים ביטחוניים, אינה צריכה להשפיע על שיקולי הוועדה בהיות ההחלטה לשחרור אסירים

ביטחוניים החלטה מדינית פוליטית שעברה את ביקורת בג"צ.

בסופו של דבר הוועדה התרשמה כי המשיב עבר בשנה האחרונה כבת דרך בעקבות הטיפול ועבר שינוי המצביע על כך שאינו מסוכן לציבור.

טענות העותר:

11. הוועדה לא נתנה משקל ראוי לקביעת בית המשפט המחוזי באשר לנטל השכנוע המוטל על המשיב ולא נתנה משקל מספיק לחומרת עבירותיו ולרקע האידיאולוגי לביצוען.

12. חרף האמור בדוחות השונים שהונחו בפני הוועדה, ובעיקר באמור בדוח הפסיכו-דיאגנוסטי, קבעה הוועדה כי המשיב מקבל אחריות על מעשיו, עבר תהליך של שינוי במהלך שהותו בכלא וחרטתו היא חרטה כנה.

13. הוועדה לא עמדה על סיום של הליך טיפולי אפקטיבי מוכח בכלא עובר לשחרור המשיב והסתפקה בתהליך ראשוני.

14. הוועדה התעלמה מקביעת בית המשפט המחוזי כי שחרורו של המשיב בשלב זה, ובטרם התקבלה חוות דעת פסיכודיאגנוסטית לתוצאות הטיפול מבחינתו, עלול לסכן את הציבור, ולא התייחסה לקביעות השליליות העולות מהאבחון בהיבט זה הן בפן השינוי האישיותי והן בפן הרגשי.

15. הוועדה התעלמה מההחלטה שניתנה בבית המשפט לענינים מנהליים בעת"מ 9338-05-13 בעניינו של שלמה דביר שבנתיים אושר בבית המשפט העליון, שנתוניו דומים לנתוני המשיב, אשר דחתה את בקשתו לשחרור מוקדם. עיון מעמיק בחוות הדעת, כמו גם בדוחות החסויים, מלמד כי המשיב אינו עומד בנטל השכנוע המוטל על עבריין אידאולוגי.

16. הוועדה שגתה כשקבעה כי יציאתו של המשיב לחופשות בתנאי מעצר בית מלא תשמש לזכותו. יציאתו של המשיב לחופשות אושרה רק לאחרונה, האמון שניתן בו מועט והוא מחויב לשהות במעצר בית בעת חופשותיו.

17. הוועדה לא נתנה משקל ראוי לקביעת בית המשפט בהליך הפלילי כי מדובר ב"מעשים קיצוניים בחומרתם". שחרורו של המשיב ממרבית תקופת השליש והפגיעה החמורה באמון הציבור במערכת המשפט באכיפת החוק והרתעת הרבים, היא בלתי סבירה. זה המקרה המתאים בו די בסעיף 10(א) לבדו, גם בהעדר מסוכנות, להוביל לדחיית בקשת המשיב לשחרור מוקדם.

תגובת ב"כ המשיב

18. בית המשפט לעניינים מנהליים מתערב בהחלטת וועדת שחרורים רק אם החלטתה מגלה חוסר סבירות קיצונית. הוועדה עשתה במקרה זה עבודה יסודית ומקצועית, עיינה בכל הנתונים שעמדו בפניה, התרשמה מהמשיב עצמו והתייחסה לחוות הדעת הפסיכו-דיאגנוסטית.
19. במהלך השנה שחלפה מאז הדיון הקודם בפני הוועדה, המשיב המשיך בהליך הטיפול והגורמים המיועדים להמשיך בטיפול עם המשיב מחוץ לבית הכלא המשיכו אף הם להיות איתו בקשר. תכנית רש"א היא תכנית משמעותית.
20. חוות הדעת הפסיכו-דיאגנוסטית מצאה כי מסוכנותו של המשיב נמוכה.
21. לעניין סעיף 10(א) הפנה ב"כ המשיב לרע"פ 10844/08. אין חולקים על חומרתן של העבירות שביצע המשיב ואולם השאלה היא אם מקרה זה נכנס בגדר אותם מקרים בהם השחרור יפגע באינטרס הציבורי.
22. טיעונים רבים שהעלה העותר בעתירתו כלל לא נידונו בוועדה ועל כן אין מקום לדון בהם בעתירה.
23. העותר מנסה לתת פרשנות ולהרחיב את החלטת בית המשפט מיום 9.4.13, ובכלל זה בכל הקשור לבדיקה הפסיכו-דיאגנוסטית.
24. גורמי הטיפול לא קבעו כי המשיב ישולב בהליך נוסף בתוך בית הסוהר. הוועדה, שהיא הגורם המוסמך והמקצועי, דנה וקיבלה את החלטתה על סמך כלל הנתונים והכרותה הטובה והמעמיקה עם המשיב.
25. לדעת כל הגורמים לא נשקפת מסוכנות מהמשיב וזו, אם אכן קיימת, מבוססת על נסיבות ביצוע העבירה.
26. מהותו ומטרתו של השיקום מופנה כלפי פרופיל אחר של אסירים בעיקר כאלה שצפויה להם קליטה חברתית בעייתית בהעדר קהילה תומכת.

דין והכרעה

27. לאחר שעיינו בהחלטת ועדת השחרורים, בעתירה ובנספחיה שמענו את טענות הצדדים ועיינו בהשלמת הטיעון בכתב מטעם המשיב הגענו למסקנה כי דין העתירה להתקבל.

28. לא למותר לשוב ולציין כי היקף התערבותו של בית המשפט בהחלטות הוועדה בענין שחרור אסיר על תנאי, לאחר ריצוי שני שליש ממאסרו, הוא מצומצם ובית המשפט לא יחליף את שיקול דעתו בשיקול דעת הוועדה. בחינת החלטת הוועדה מצומצמת רק לאותם מקרים בהם הוועדה חרגה בצורה קיצונית ממתחם הסבירות.

בצד האמור עומד הכלל לפיו על אסיר לרצות את מלוא תקופת מאסרו ואין לו זכות קנויה לשחרור מוקדם אלא אם שכנע את הוועדה בהצטרבותם של שני תנאים: האסיר ראוי לשחרור; שחרורו לא יסכן את שלום הציבור וזאת כאמור בסעיפים 3 ו-9 לחוק (ראה החלטתו של כב' השופט שוהם ברע"ב 5663/12 פלוני נ' היוע"מ (ניתנה ביום 23.8.13 - סעיף 13 להחלטה); וכן החלטתו של כב' השופט מלצר בבג"צ 6067/11 הפצ"ר ואח' מ' הוועדה הצבאית לעיין בעונש ניתנה ביום 2.12.12 - (סעיף 41(ג) להחלטה)).

29. טענתו הראשונה והעיקרית של העותר היא כי הוועדה לא נתנה משקל ראוי לקביעת בית המשפט באשר לנטל השכנוע המוטל על המשיב, ולא נתנה משקל מספיק לחומרת עבירותיו ולרקע האידיאולוגי לביצוען.

על חומרת העבירות שביצעו המשיב ושותפיו, שנבעו ממניעים אידיאולוגיים, עמד בית המשפט בעת"מ 16089-02-13 עת הפנה להכרעת הדין נושא תפ"ח 5034/02 (בימ"ש מחוזי ירושלים) ולערעור שהגיש המשיב, ונדחה על ידי בית המשפט העליון בע"פ 10110/03.

בהתייחס למשיב אמר בית המשפט בגזר הדין כי הוא היה הבוגר מבין הנאשמים ובהודעתו במשטרה העיד על עצמו כי היה "המנהיג" ששותפיו נשמעו לו בגלל גילו ובגלל ניסיונו כחבלן בצבא. בית המשפט לא יחס כל חשיבות לעובדה שהמשיב לא נסע עם הנאשמים האחרים למקום היעד, ודחה את עמדתו של המשיב לפיה הוא התחרט, שכן לולא ההדרכה שנתן המשיב לנאשמים האחרים הם לא היו יכולים לבצע את זממם.

על חומרת העבירות שביצעו המשיב ושותפיו, עמד גם בית המשפט העליון (כב' השופט שוהם) עת דחה את בקשת רשות הערעור של שלמה דביר ברע"ב 6566/13 הנ"ל ודבריו יפים גם לענייננו:

"יתר על-כן, בכל הקשור לעבירות שבוצעו על רקע לאומני-אידיאולוגי, נקבע בעבר, כי בנסיבות מסוימות, די באופיין של עבירות אלו על מנת ללמוד על מסוכנותו של האסיר, ולמנוע את שחרורו המוקדם. יפים, לעניין זה, דברי השופט ת'אור, בבג"ץ 1920/00 גלאון נ' ועדת השחרורים, פ"ד נד, 313(2) (2000) 324-323:

"אכן, אופייה של העבירה, כשלעצמה, אין די בו, בדרך-כלל, כדי להסיק שאין האסיר ראוי לשחרור מוקדם. אולם ישנם סוגי עבירות, אשר אופיין החמור והמיוחד ודרך ונסיבות ביצוען, עשויים להצביע, כשלעצמם, על מסוכנותו של האסיר ועל החשש מפגיעה בביטחונו של הציבור כפועל יוצא משחרורו המוקדם. ראו בג"ץ 281/61 שם טוב נ' ועדת השחרורים שליד שירות בתי-הסוהר [5] בעמ' 2063, עבירות המבוצעות על רקע לאומני-אידיאולוגי עשויות, בנסיבות

מסוימות, להיכנס לגדר זה. בעניין זה, קולעים דבריו של חברי השופט מ' חשין, בבש"פ 2356/95 שטרן נ' מדינת ישראל. [6] באותו מקרה נדונה שאלת מעצרו של נאשם עד תום ההליכים, אך הדברים נכונים, בנסיבות מתאימות, גם במקרים שבהם מתעוררת שאלת שחרור מוקדם ממאסר:

'שור שנגח איש או אשה ומתו, דינו של השור לסקילה. אין נותנים לו לשור הזדמנות להוכיח כי יחזור למוטב וכי לא עוד ינגח איש או אשה או פרה. יש עבירות שטיבן ומהותן הן כאלו, שחברה לא תיטול על עצמה סיכון שאפשר העובר אותן לא יוסיף רע על הרעה שעשה. כעקרון, אלו הן העבירות ה'חמורות' המנויות בחוק. כך בעבירות 'חמורות' על דרך הסתם, וכך - יש אומרים: בעיקר כך - לעניין של עבירות שרקען הוא רקע של אידאולוגיה.'

ביצוען של עבירות על רקע אידאולוגי מלמד במקרים רבים על קו מחשבה מגובש העומד מאחוריהן, העלול, כל עוד לא נזנח, להניב בנסיבות מתאימות בעתיד מעשים דומים לאלה שבוצעו על-ידי האסיר בעבר (ראו רע"ב 515/00 עמיר נ' שירות בתי-הסוהר". [7] המבקש (הנאשם שלמה דביר) היה "הרוח החיה" בהתארגנות טרור, אשר הטמינה מטען חבלה בסמוך לבית ספר לילדות במזרח ירושלים, על מנת לפגוע בעוברים ושבים חפים מפשע, ובכלל זאת תלמידות שהיו בדרכן לבית הספר, וזאת אך ורק בשל היותם ערבים. המדובר באירוע חמור מאין כמוהו, אשר אך בנס נגמר ללא אבידות בנפש, כאשר המבקש היה מוכן, בשם עמדותיו האידאולוגיות, לגרום להרס וקטל בלתי נתפסים. בחירת המיקום להנחת המטען, והכוונה שעולה ממנה להביא להרג של תלמידות צעירות; התכנון המוקדם של פרטי הפיגוע; השימוש במטען חבלה אשר יכול להביא להרג חסר הבחנה; וסירובו של המבקש לעזור לחבלן המשטרה לפרק את המטען לאחר שנתפס, מעוררים מחשבות נוגות, ומלמדים על המסוכנות הרבה הנשקפת מהמבקש. בנסיבות אלו, נראה כי מסוכנותו של המבקש, כפי שהיא עולה מהעבירות בהן הורשע, הינה בגדר שיקול מרכזי, אשר יש בו כדי למנוע, כשלעצמו, את שחרורו המוקדם של המבקש. לפיכך, היה על הוועדה להידרש לשיקול זה בהחלטה מיום 30.4.2013 ושלא להסתפק בהערכת מסוכנותו של המבקש, על-סמך התנהגותו במהלך סבב החופשות, וחווה הדעת של שירות הביטחון הכללי. משלא עשתה כן ועדת השחרורים, דומה כי החלטתה חרגה באופן קיצוני ממתחם הסבירות הנתון לה, ובדין ראה בית המשפט המחוזי מקום להתערב בהחלטה לשחרר את המבקש על-תנאי".

בהחלטתה מיום 29.5.12 התייחסה הוועדה לנסיבות החמורות ולרקע האידאולוגי שעמדו בבסיס העבירות שביצע המשיב, ולמרות שהתרשמה מהחרטה הכנה שלו וקבעה כי תוכנית רש"א שהוגשה בעניינו ראויה, היא דחתה את בקשתו של המשיב לשחרור על תנאי בשל חומרת העבירות.

בהחלטה נשוא העתירה, לא התייחסה הוועדה לחומרת העבירות ונתנה דעתה בעיקר להליך הטיפול אותו עבר המשיב בין כתלי הכלא.

30. חוות הדעת הפסיכודיאגנוסטית אמנם העריכה את מסוכנותו העתידית של המשיב כנמוכה, אך היא ציינה כי לא חל אצלו שינוי אישיותי מעמיק במהלך מאסרו וכי רמת המסוכנות המוערכת כנמוכה היא בעיקר על רקע העובדה שמדובר באדם בעל שליטה עצמית טובה וככל הנראה בעל מוטיבציה להימנע מענישה עתידית.

עוד נכתב בסיכום חוות הדעת כי נצפתה אצל המשיב נטיה לצבור כעסים ולהדחיקם וקיימת סכנה שבהינתן גורמי דחק משמעותיים הם יתפרצו באופן בלי נשלט.

31. מהדוחו"ת השונים שהונחו בפני הוועדה ובפנינו עולה כי אמנם חל שינוי מה בעמדות המשיב, ואם בעבר דווחו גורמי הטיפול כי הוא דוחה בתוקף את סעיף האישום בו הורשע, לוקח אחריות חלקית ביחס לעבירות וטוען כי ניסה לעצור את שותפיו לביצוע העבירות (ראה דו"ח גורמי הטיפול מיום 22.8.11 שצורף כנספח ד' 5 לעתירה), הרי שכיום הוא מציין את חומרת העבירות, אך טוען כי לא היתה לו כוונה לפגוע באזרחים ועדיין נוטל אחריות חלקית לעבירות המיוחסות לו.

הדברים אף עולים מחוות הדעת הפסיכודיאגנוסטית, לפיה המשיב טען בפני הבדק כי הוא **"ניסה לשנות את דעתם של שותפיו לעבירה ולהימנע מלהוציא את הפועל את הפיגוע. לדבריו, ניסה משלב מוקדם בתהליך "לטמון את ראשו בחול" כלשונו ולהרחיק עצמו מהנעשה"**.

בדוחו"ת גורמי הטיפול, כמו גם בחוות הדעת הפסיכודיאגנוסטית, נעדרת אמירה מפורשת לפיה המשיב זנח את תפיסתו האידאולוגית שעמדה בבסיס מעשיו ומסוכנותו בשל כך לא פחתה.

32. אמנם איננו מקבלים את עמדת העותר לפיה המשיב עדיין מצוי בהליך ראשוני של טיפול שכן מדו"ח גורמי הטיפול עולה כי המשיב מתמיד מזה למעלה משנה בהליך הטיפול ואף חל שינוי מה בתפיסתו את חלקו בביצוע העבירה, אך אין בכך די, במיוחד כאשר עסקין בעבירות שבוצעו על רקע אידאולוגי.

33. בהתייחס לעמדת השב"כ והמשטרה, שאף אליהם התייחסה הוועדה וקבעה שאין בהם מכשול מפני שחרורו של המשיב מאחר והם אינם מייחסים לו מסוכנות קונקרטית ומתמקדים במציאות בשטח, נפנה לדברים שנאמרו בעניינו של שלמה דביר, שגם לגביו ניתנו עמדות דומות זהות של השב"כ והמשטרה:

"עוד אוסיף, לעניין המסוכנות הנשקפת מהמבקש, כי בהחלטת הוועדה ניתן ביטוי לעובדה שהשב"כ אינו מייחס למבקש מסוכנות קונקרטית, וכי הוא שולב בסבב חופשות, מבלי שנגרמו תקלות. ואולם, לצד נתונים אלו, יש להביא בחשבון את התנגדותה של המשטרה לשחרורו של המבקש; את התנגדותו של שירות הביטחון

הכללי לשחרור המוקדם של המבקש; הימצאותו של מידע מודיעיני חסוי, שהוצג לוועדת השחרורים, ממנו עולה כי המבקש לא זנח את הקו האידיאולוגי שהנחה אותו בעת ביצוע המעשים; וכן, את העובדה כי במהלך סבב החופשות שהה המבקש במעצר בית מלא".

34. לאור האמור לעיל, לא הוכיח המשיב במידה המוטלת עליו, נוכח מסוכנותו, כי שחרורו לא יסכן אחרים ומשכך, מצדיקה החלטת הוועדה את התערבות הערכאה השיפוטית.

לאור כל האמור לעיל, אנו מקבלים את העתירה ומבטלים את החלטת ועדת השחרורים מיום 31.12.13 שהורתה לשחרר את המשיב על תנאי.

ניתן היום ט"ז אדר תשע"ד, 16/2/2014, במעמד ב"כ הצדדים.